

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Закарпатської** області щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Закарпатської області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Закарпатської області у IV кварталі 2023 року свідчать, що, незважаючи на наслідки безпекових ризиків у країні, брак кваліфікованих працівників та недостатній попит, респонденти очікують зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні. Водночас негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується повільніше зростання цін на товари та послуги. Девальваційні очікування посилюються.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні нижчими темпами:** баланс відповідей – 18.2% (у попередньому кварталі – 36.4%) (графік 1). У цілому по Україні баланс відповідей – 15.2%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 63.6% респондентів області очікують, що зростання цін не перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 45.5%), у цілому по Україні – 47.6%. **Головними чинниками інфляції** респонденти продовжують називати воєнні дії, витрати на виробництво, курс гривні до іноземних валют та соціальні видатки бюджету (вплив останнього чинника посилюється) (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 63.6% респондентів (у III кварталі 2023 року – 54.5%), у цілому по Україні – 77.4%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 18.2% (у попередньому кварталі – 0.0%) (одні з найгірших очікувань серед регіонів) (таблиця), у цілому по Україні – 4.1%;
- **обсяги реалізації виробленої продукції на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 18.2%). Водночас респонденти області очікують, що обсяги реалізації виробленої продукції на зовнішньому ринку помітно зменшаться: баланс відповідей – «мінус» 20.0% (у III кварталі 2023 року – 0.0%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 9.7% відповідно;
- **зменшення обсягів інвестиційних видатків як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – «мінус» 18.2% та «мінус» 9.1% відповідно (як у попередньому кварталі). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 6.9% та 6.6% відповідно;
- **зменшення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – «мінус» 9.1% (у попередньому кварталі – 0.0%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 6.5%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купуються, вищими темпами, ніж на товари / послуги, що продають їх підприємства:** баланси відповідей – 100.0% та 63.6% відповідно (у III кварталі 2023 року – 90.9% та 63.6% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливають ціни на енергоносії, сировину та матеріали, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **збільшення витрат на одиницю продукції значно вищими темпами:** баланс відповідей – 72.7% (у попередньому кварталі – 45.5%). Респонденти також очікують збільшення витрат на оплату праці одного найманого працівника: баланс відповідей – 54.5% (як у попередньому кварталі) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, брак кваліфікованих працівників (вплив цього чинника було оцінено значно вище, ніж у попередньому опитуванні) та недостатній попит (графік 5).

Частка респондентів, які планують брати банківські кредити, збільшилася до 18.2% (графік 8). Респонденти розділилися, половина з них надає перевагу запозиченням у національній валюті. **Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів** респонденти називають наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами та невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання (графік 9).

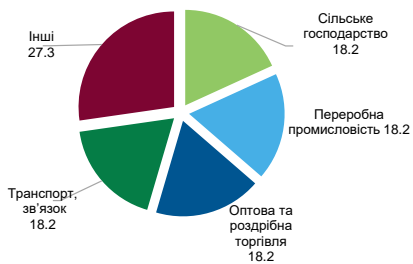
Усі респонденти зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 95.8%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

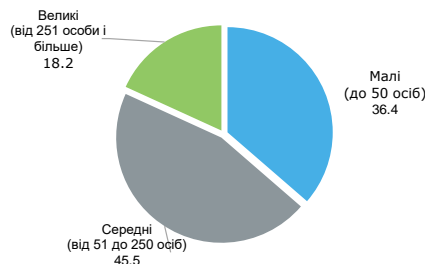
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств погіршився та оцінюється як поганий:** баланс відповідей – «мінус» 18.2% (у попередньому кварталі – 0.0%). У цілому по Україні – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва знизився й є нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 40.0% (у попередньому кварталі – 0.0%);
- **підприємства області були змушені залучати додаткові виробничі потужності, щоб задовольнити неочікуване збільшення попиту:** баланс відповідей – «мінус» 20.0% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 9.1%).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

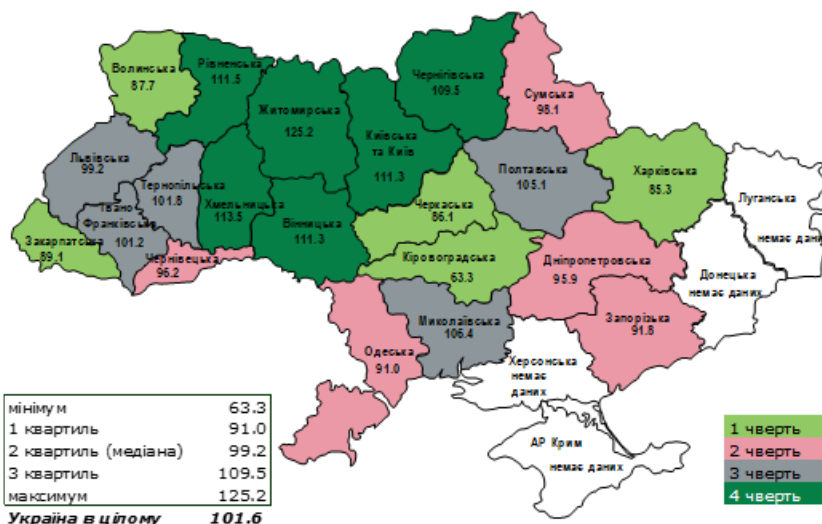

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 жовтня – 23 листопада 2023 року;
- опитано всього 11 підприємств;
- вибірка підприємств за видами економічної діяльності нерепрезентативна.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Закарпатської області щодо ділової активності (за складовими)

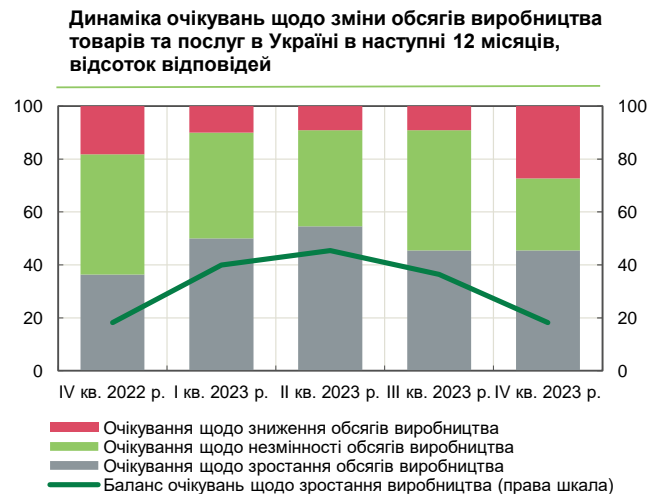
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	0.0	0.0	9.1	0.0	-18.2
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	18.2	18.2	18.2	18.2	0.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-18.2	0.0	-36.4	-18.2	-18.2
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-18.2	9.1	-27.3	-9.1	-9.1
кількості працівників	-9.1	-9.1	-9.1	0.0	-9.1

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

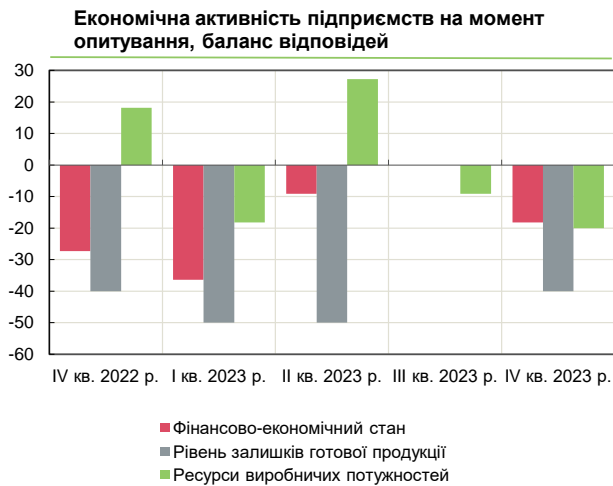
Графік 1

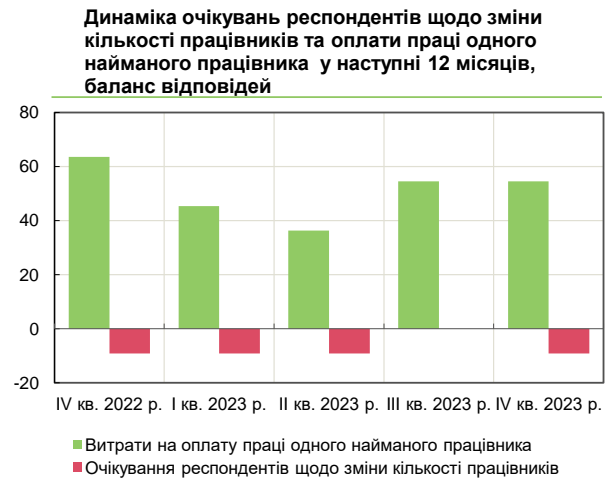
Графік 2

Графік 3

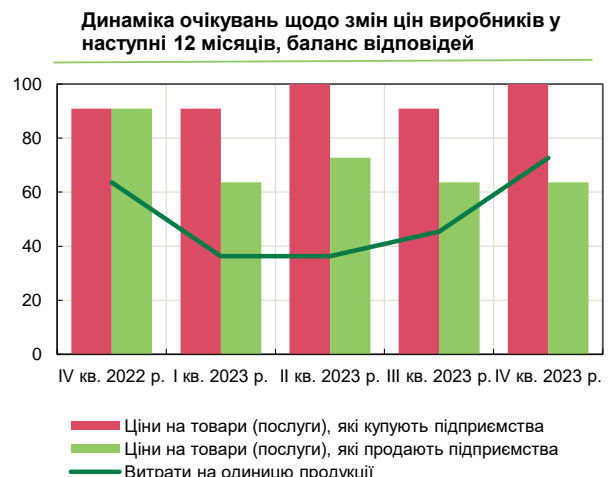
Графік 4

Графік 5

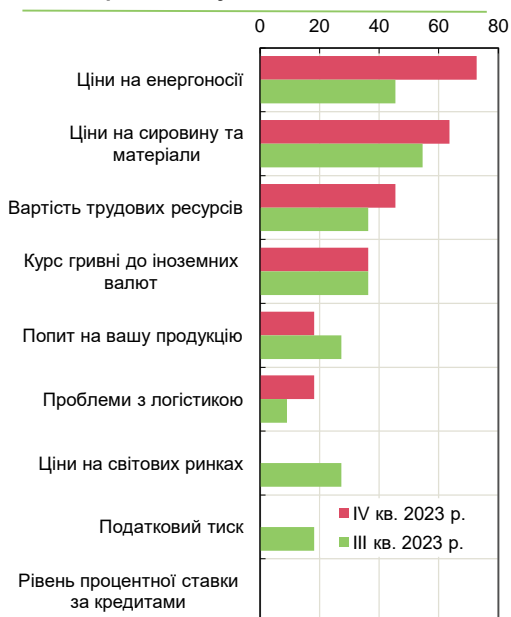

Графік 6

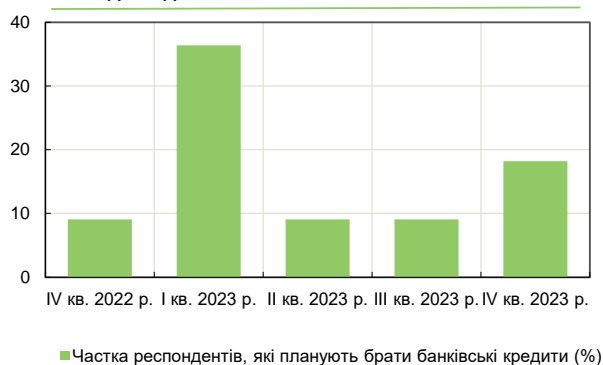
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

